

IQTISODIY O‘SISHDA LOGISTIKANING O‘RNI

Navoiy davlat konchilik va texnologiyalar universiteti

39A-24 Logistika guruhi 1-bosqich talabasi

Farmonov Ilhomjon G‘ulomjon o‘g‘li

farmonov9111@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada logistikaning mazmuni va uning iqtisodiyotdagi o‘rni haqida so‘z yuritiladi. Logistika — bu tovarlar, xizmatlar, ma’lumotlar va boshqa resurslarning harakatini boshqarish orqali iqtisodiy jarayonlarni samarali tashkil etishga yordam beruvchi muhim tizimdir. Unda ayniqsa resurslarni to‘g‘ri taqsimlash, raqobatbardoshlikni kuchaytirish, narxlarni oqilona belgilash, xalqaro savdoni rivojlantirish va ta’minot zanjirini boshqarish kabi jihatlar alohida ahamiyat kasb etadi. Bundan tashqari, logistika tizimining samarali ishlashi korxonalar faoliyatini yengillashtirib, mijozlar ehtiyojlarini to‘liq qondirish imkonini yaratadi.

Kalit so‘zlar: Logistika, Iqtisodiyot, Ta’minot zanjiri, Raqobatbardoshlik, Resurslar taqsimoti, Xalqaro savdo, Narx optimallashtirish, Ishlab chiqarish samaradorligi, Xizmat ko‘rsatish, Mahsulot yetkazib berish.

Kirish:

Logistika kompaniyaning funksional muammolarini hal qilishda muhim vosita bo‘lib, moddiy, axborot, moliyaviy va xizmat ko‘rsatish oqimlarini boshqarishga qaratilgan ko‘p qirrali faoliyat turidir. U ishlab chiqarish, yetkazib berish, tarqatish va sotish jarayonlari o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlikni muvofiqlashtirib, ularni yagona tizimda birlashtiradi. Logistikaning har bir funksional sohasi — ta’minot, ishlab chiqarish, transport, omborxona, tarqatish va savdo — alohida tizim sifatida tashkil etilgan bo‘lib, har biri o‘ziga xos boshqaruv mazmuni va muvofiqlashtirish mexanizmiga ega. Shu jihatdan logistika ijtimoiy takror ishlab chiqarish tizimi tarkibida moddiy oqimlar, axborot, xizmat, moliyaviy va ijtimoiy resurslar harakatini o‘z ichiga oluvchi tashkiliy va iqtisodiy hodisa sifatida qaraladi. Logistika iqtisodiy va boshqaruv tizimlarining

o‘zaro aloqasi asosida ishlab chiqarish va muomala jarayonlarining barcha bosqichlarini kompleks tarzda qamrab olish imkonini beradi. Mahalliy va xorijiy iqtisodiy adabiyotlarda logistika tushunchasiga kengroq yondashuvlar mavjud bo‘lib, unda boshqaruv obyekti faqat moddiy oqimlar bilan cheklanmaydi. Zamonaviy yondashuvlarda logistika inson resurslari, energetika, moliya va boshqa turdagi oqimlarni ham boshqarishni o‘z ichiga oladi. Natijada, bank logistikasi, axborot logistikasi kabi yangi atamalar va yo‘nalishlar shakllanmoqda.

Xulosa:

Ushbu tadqiqot ishida logistika bugungi globallashtirish va raqobatbardosh iqtisodiy muhitda strategik ahamiyat kasb etuvchi soha sifatida shakllanmoqda. U nafaqat ishlab chiqarish va savdo jarayonlarini, balki mintaqaviy iqtisodiy rivojlanish, xalqaro hamkorlik va iste‘molchi ehtiyojlarini qondirish mexanizmlarini ham muvofiqlashtirishda asosiy omillardan biridir. Logistika orqali kompaniyalar moddiy, axborot, moliyaviy va xizmat ko‘rsatish oqimlarini samarali boshqarish imkoniga ega bo‘ladi, bu esa ularning xarajatlarni kamaytirish, mahsuldorlikni oshirish va bozor talablariga moslashish kabi asosiy maqsadlariga erishishini ta‘minlaydi. Hududiy kontekstda qaralganda, logistikaning universal konsepsiyasini mintaqaviy sharoitlarga moslashtirish orqali iqtisodiy salohiyatni yanada samarali yuzaga chiqarish mumkin. Mintaqaning geografik joylashuvi, infratuzilma darajasi, transport yo‘llarining holati va axborot texnologiyalarining rivojlanishi logistika tizimining muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omillardan hisoblanadi. Shuning uchun mintaqaviy logistika salohiyatini chuqur tahlil qilish, oqimlarni boshqarish mexanizmlarini ishlab chiqish, ularni iqtisodiy siyosatga integratsiyalash muhim vazifadir. Bundan tashqari, logistika fani so‘nggi yillarda faqat moddiy oqimlar bilan cheklanmay, inson resurslari, energiya, moliyaviy vositalar va axborot oqimlarini ham o‘z ichiga oluvchi keng qamrovli fanlararo yo‘nalishga aylangan. Natijada bank logistikasi, axborot logistikasi kabi yangi tarmoqlar paydo bo‘lmoqda, bu esa logistikaning kelajakda yanada ko‘proq sohalarga kirib borishini anglatadi. Shu jihatdan olib qaralganda, logistika nafaqat korxonalar darajasida, balki butun mintaqalar va davlatlar iqtisodiyotining raqobatbardoshligini belgilovchi muhim omilga aylangan. Demak, logistika sohasiga

strategik yondashuv, ilmiy tadqiqotlar asosida rejalashtirish va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish bugungi kunda nafaqat dolzarb, balki zaruratdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Чекулаева, К. (2024). РОЛЬ УПРАВЛЕНИЯ КОРПОРАТИВНОЙ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ В РАЗВИТИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ. *Экономическое развитие и анализ*, 2(8), 448-457.
2. Ашурова, Н., Чекулаева, К., & Ачилов, М. (2025). АНАЛИЗ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА МОДЕЛЕЙ КСО: РОЛЬ БИЗНЕСА В ПРЕОДОЛЕНИИ ГЛОБАЛЬНЫХ КРИЗИСОВ. *Передовая экономика и педагогические технологии*, 2(1), 248-261.
3. Ашурова, Н., & Чекулаева, К. (2024). ОСНОВЫ МЕТОДОЛОГИИ УПРАВЛЕНИЯ КОРПОРАТИВНОЙ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ. *Экономическое развитие и анализ*, 2(9), 234-242.
4. Ашурова, Н., & Чекулаева, К. (2024). РОЛЬ СОЦИАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ НАЛОГОВОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН. *Передовая экономика и педагогические технологии*, 1(1), 232-240.
5. Bakoev, K. N., & Chekulaeva, K. A. (2021). ECONOMETRIC ANALYSIS OF INDUSTRIAL PRODUCTION'S VARIANCE IN THE SECTION OF CITIES AND DISTRICTS OF THE NAVOI REGION. *Frontline Marketing, Management and Economics Journal*, 1(08), 7-14.
6. Бакоев, Х. Н., & Чекулаева, К. А. (2021). ДИСПЕРСИОННЫЙ АНАЛИЗ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА В РАЗРЕЗЕ ГОРОДАХ И РАЙОНАХ НАВОИЙСКОЙ ОБЛАСТИ. In *ЭКОНОМИКА В ТЕОРИИ И НА ПРАКТИКЕ: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ И СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ* (pp. 149-152).
7. Чекулаева, К. А. (2021). ОСОБЕННОСТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ГЕОЛОГО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ОЦЕНКИ И РАЦИОНАЛЬНОГО

- ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ОСВОЕНИЯ МРАМОРНЫХ МЕСТОРОЖДЕНИЙ.
Universum: технические науки, (12-2 (93)), 62-66.
8. Чекулаева, К. А. (2011). *Разработка организационно-экономического механизма рационального использования месторождений мрамора* (Doctoral dissertation, Московский государственный горный университет).
9. Чекулаева, К. А., & Эйрих, В. И. Экономика и управление на предприятии (по отраслям). *Экономика и управление*, 100, 87-90.
10. Rabbonaqlovich, C. S. (2020). Advantages and distinctive features of venture capital. *SAARJ Journal on Banking & Insurance Research*, 9(3), 17-22.
11. Rabbonaqlovich, C. S. (2022). VENTURE CAPITAL AS AN ECONOMIC CATEGORY. *European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies*, 2(05), 83-87.
12. Rabbonaqlovich, C. S. (2021). The role of venture capital in the innovative development of a transformed economy. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(10), 1746-1752.
13. Rabbonaqlovich, C. S. (2024). VENCHUR KAPITALI SHAKLLANISHINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI. *Economics and Innovative Technologies*, 12(5), 22-33.
14. Chulliyev, S. (2024). INNOVATSION JARAYONLAR BILAN VENCHUR KAPITALI O 'RTASIDAGI BOG 'LIQLIK VA UNGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR. *Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil*, 2(5), 67-74.
15. Чуллиев, С. (2024). О 'ZBEKISTONDA INNOVATSION TADBIRKORLIK VA VENCHUR FONDLARINI QO 'LLAB-QUVVATLASHNING USTUVOR YO 'NALISHLARI. *Economics and Innovative Technologies*, 12(3), 1-14.
16. Latipov, N., Komilova, N., Makhmudov, B., Berdiev, K., Moslemzadeh, M., Chulliyev, S., ... & Hamroyev, M. (2024). Econometric modeling and forecasting of environmental conditions of cities and population health problems: Case study of Navoi and Zarafshan cities. *Macedonian Journal of Ecology and Environment*, 26(2), 169-181.

17. Cho'lliyev, S. (2022). O 'ZBEKISTONDA TRANSFORMATSIYALASHAYOTGAN IQTISODIYOTNING INNOVATSION RIVOJLANISHIDA VENCHUR KAPITALNING O 'RNI. *Economics and Innovative Technologies*, 10(5), 297-306.
18. Chulliyev, S. R. (2021). VENCHUR KAPITALI IQTISODIYOTNI INNOVASION RIVOJLANTIRISH OMILI SIFATIDA. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(10), 596-602.
19. Чуллиев, С. Р. (2020). СОСТОЯНИЕ ВЕНЧУРНОЙ ИНВЕСТИЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ. *РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ*, 67.
20. Чўллиев, С. Р. (2021). ЎЗБЕКИСТОНДА ВЕНЧУР КАПИТАЛИНИНГ ШАКЛЛАНИШИ. *Scientific progress*, 2(7), 543-547.
21. Чўллиев, С. Р. (2020). ИҚТИСОДИЁТНИ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНТИРИШДА ВЕНЧУР КАПИТАЛИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ ХОРИЖ ТАЖРИБАСИ. *Иқтисодиётда инновация*, 4(3).
22. Чуллиев, С. Р. (2024, October). РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТНИНГ РИВОЖЛАНИШИДА ВЕНЧУР КАПИТАЛИНИНГ РОЛИ. In *International Conference on Adaptive Learning Technologies* (Vol. 10, pp. 16-18).
23. Chulliyev Suhrob Rabbonaqlovich. (2024). The Significance of Venture Capital on the Digital Economy. *American Journal of Business Practice*, 1(7), 47–52. Retrieved from <https://semantjournals.org/index.php/AJBP/article/view/508>
24. Chulliyev Suhrob Rabbonaqlovich. (2024). Scientific-Theoretical Basis of Venture Capital. *American Journal of Business Practice*, 1(6), 46–51. Retrieved from <https://semantjournals.org/index.php/AJBP/article/view/252>
25. Чуллиев, С. (2024). ВЗАИМОСВЯЗЬ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ С ВЕНЧУРНЫМ КАПИТАЛОМ И ФАКТОРАМИ, ВЛИЯЮЩИМИ НА ИННОВАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ. *Экономическое развитие и анализ*, 2(5), 67-74.
26. Rashidov, M., & Toshimov, S. (2023). МИНТАҚАЛАРДА ЭРКИН ИҚТИСОДИЙ ВА КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИ ЖОЙЛАШТИРИШ ЗАРУРИЯТИ. *Economics and Innovative Technologies*, 11(4), 175-186.

27. Rashidov, M., & Toshimov, S. (2023). МИНТАҚАЛАРДА ЭРКИН ИҚТИСОДИЙ ВА КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИ ЖОЙЛАШТИРИШ ЗАРУРИЯТИ. *Economics and Innovative Technologies*, 11(4), 175-186.